

Kraków 24.05.2023 r.

dr hab. Joanna M. Łukasik, prof. UP
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Recenzja pracy doktorskiej
Mgr Sławomiry Laskowskiej
pt. *Podmiotowe korelaty postaw nauczycieli wobec doskonalenia zawodowego*
napisana pod naukowym kierunkiem
promotor: dr hab. Joanny Wierzejskiej
oraz promotora pomocniczego: dra Grzegorza Saneckiego

Problematyka postaw nauczycieli wobec doskonalenia i rozwoju zawodowego stanowi niezwykle ważne zagadnienie z perspektywy badań i rozwoju pedagogiki, a poprzez to także dyscypliny jaką jest pedagogika. Przedłożona do oceny rozprawa doktorska sytuuje się w centrum współczesnej myśli pedagogicznej, w której to właśnie doskonalenie własnego warsztatu pracy, a także rozwój osobistego potencjału nauczyciela uwikłanego w zmianę społeczną, zmianę współczesnej szkoły oraz wyzwań stających przed samym nauczycielem jest szczególnie ważne. Tym bardziej ważna, że dotyczy podmiotów, których sposób funkcjonowania, efektywność i zadowolenie, a także motywacja do pracy uwarunkowane są licznymi czynnikami, takimi jak: samoocena, motywacja, otwartość na nowe doświadczenia, nadzieja na sukces, a także kompetencje, cechy osobowe, postawy wobec pracy, doskonalenia, nastawienia na zmianę, a także adaptacji do zawodu i samopoczucie w miejscu pracy. Zatem to, jaką postawę wobec pracy, doskonalenia i innych aspektów zawodowego funkcjonowania będzie miał nauczyciel zależeć będzie od tego, co go w tej pracy spotyka, zarówno w sensie pozytywnym, jak i negatywnym. Ponadto znaczenie ma też to, co wnosi do pracy, a więc np. osobowość, zaangażowanie, nastawienie na działanie, wiedza, doświadczenie, co przekłada się na jakość jego pracy oraz efekty pracy uczniów.

Warto również podkreślić, że temat pracy, który podjęła Doktorantka dotyczy ważnego zagadnienia z perspektywy jakościowego rozwoju nauczycieli, a tym samym wchodzących z

nimi w relacje uczniów, ich rodziców oraz instytucji jaką jest szkoła. Wiek XXI, czas dynamicznego rozwoju społeczno-cywilizacyjnego, skłania każdego człowieka do ciągłego doskonalenia i rozwoju siebie. Czas i tempo przemian obserwowanych we współczesnym świecie, niejako w sposób naturalny nakłaniają człowieka do wzbogacania siebie (wiedzy, umiejętności, zainteresowań), aby właściwie funkcjonować w tym co nowe, zmienne, „płynne”. Wzbogacanie siebie w sposób szczególny powinno być cechą charakterystyczną nauczyciela, bowiem to właśnie on aby motywować do rozwoju podmioty swoich oddziaływań, taką umiejętność, cechę powinien prezentować.

Doskonalenie siebie, własny rozwój odnosi się nie tylko do własnych pasji, zainteresowań, czy zdolności, ale w większości przypadków związany jest z wykonywanym zawodem, rodzajem pracy itp., co zwłaszcza jest charakterystyczne dla zawodu nauczyciela. Doskonalenie i łączący się z nim rozwój zawodowy nauczyciela można określić jako permanentne aktualizowanie, rozszerzanie i pogłębianie wiedzy ogólnej i pedagogicznej, podnoszenie sprawności i umiejętności praktycznych, udzielanie pomocy w dochodzeniu do mistrzostwa w zawodzie i w trakcie przekwalifikowywania się, a także rozwijanie umiejętności, niezbędnych w pracy studyjno - diagnostycznej związanej z wykonywanym zawodem, ewentualnie przygotowaniem publikacji naukowych. Stałe doskonalenie i rozwój (osobisty i zawodowy) nauczycieli jest zatem niezwykle ważne, ponieważ w głównej mierze to oni przesądzają o jakości szkoły i są w najwyższym stopniu sprawczym czynnikiem rozwoju ucznia. Ich działania stają się skuteczniejsze wówczas kiedy bardziej podlegają procesom rozwojowym, im bardziej świadomi są siebie oraz realizacji przez szkołę ich własnych potrzeb zawodowych oraz egzystencjalnych.

W nurt myślenia o nauczycielu jako jednostce doskonalącej się wpisuje się praca naukowo-badawcza mgr Sławomiry Laskowskiej. Doktorantka podjęła problematykę doskonalenia zawodowego nauczycieli, które stało się płaszczyzną do zbadania podmiotowych korelatów postaw wobec doskonalenia jako potrzeby, wynikającej z wewnętrznej motywacji, jak i wymogów procedury awansu zawodowego czy systemu oceny pracy nauczyciela.

Wobec powyższego, już w tym miejscu recenzji należy podkreślić szczególną wartość dysertacji przygotowanej pod kierunkiem naukowym dr hab. Joanny Wierzejskiej i dra Grzegorzasa Saneckiego. Doktorantka podjęła w proponowanym obszarze i układzie problemowym temat rzadko wybierany przez pedeutologów jako obszar badań, szczególnie w perspektywie czterech priorytetowych komponentów podmiotowych uwarunkowań postaw, jakimi są: samoocena, motywacja osiągnięć zawodowych, otwartość na doświadczenia i nadzieja na sukces. Już sam fakt podjęcia teoretycznego i empirycznego opracowania

wyróżnionych kategorii pojęciowych oraz zachodzących pomiędzy nimi zależności świadczy o tym, że projekt naukowo-badawczy mgr Sławomiry Laskowskiej jest wielowątkowym i interdyscyplinarnym, znacząco wpisującym się w najnowsze trendy badań, mających swoje konsekwencje dla kształcenia nauczycieli, zarządzania zasobami ludzkimi (diagnoza, przywództwo, jakościowy rozwój nauczyciela, ucznia i szkoły) oraz polityki oświatowej.

Wskazując w powyższych rozważaniach na znaczenie podejmowanego zagadnienia badawczego, bazującego na kluczowych dla pedagogiki, socjologii i psychologii kategoriach badawczych już w tym miejscu recenzji należy docenić wartość dysertacji, a tu przede wszystkim zaangażowanie i czujność naukowo-badawczą na nowe zjawiska promotor dr hab. Joanny Wierzejskiej, promotora pomocniczego dr Grzegorza Sameckiego, jak i Doktorantki, która rozwinęła zagadnienie badawcze, poszerzając dotychczasowe pola wiedzy, sporadycznie obecne w dyskursie badaczy wyróżnionych powyżej dyscyplin. Fakt podjęcia opracowania teoretyczno-empirycznego wyróżnionych w tytule kategorii (oraz zawartych w nich subkategorii) potwierdza, że przedłożony do oceny merytorycznej projekt naukowo-badawczy wpisuje się w potrzeby współczesnych obszarów nauk społecznych tworząc tym samym płaszczyznę interdyscyplinarnych badań, dyskursu i analiz wykraczających poza obszar jednej dyscypliny naukowej.

Formalna struktura pracy

Przedłożona do oceny rozprawa doktorska liczy 233 strony i składa się ze Streszczenia w języku polskim oraz w języku angielskim, Wstępu, siedmiu głównych rozdziałów, Podsumowania wyników badań wraz z wnioskami, a także wykazu bibliograficznego (309 pozycji w tym druk zwarty oraz artykuły z czasopism), Spisu tabel i rysunków oraz Aneksu z wzorem autorskiego narzędzia badawczego.

Rozprawa ma spójną i logiczną strukturę. Składają się na nią rozdziały o zróżnicowanej i dobrze uzasadnionej problematyce, co jest mocną stroną pracy. Uzasadnienia formułowane są prawidłowo i odnoszą się do problematyki pracy, przyjętych celów oraz wybranej orientacji metodologicznej. W pierwszych trzech rozdziałach teoretycznych Doktorantka omówiła kluczowe kategorie pojęciowe wyprowadzając je z przyjętego myślenia teoretycznego. W kolejnym rozdziale przedstawiła założenia metodologiczne realizowanego projektu naukowo-badawczego. W rozdziale piątym, szóstym i siódmym zaprezentowała rezultaty badań własnych, następnie poddając je dyskusji oraz formułując wnioski. Całość pracy opatrzona jest zakończeniem i konkluzjami końcowymi. Należy podkreślić, że Doktorantka na każdym etapie konstruowania pracy ukazuje swoją intelektualną drogę, potrafi precyzyjnie formułować

własne myśli, uzasadniać wybory, wskazywać źródła zainteresowań badawczych. Jest świadoma swoich celów, tego, o czym pisze oraz potrafi wskazać, jaką to ma wartość.

W strukturze formalnej proponuję dokonać korekty kolejności numeracji rozdziałów głównych, bowiem najprawdopodobniej omyłkowo po rozdziale VI pojawił się VIII zamiast VII.

Ocena teoretycznej zawartości dysertacji

Mimo licznych opracowań dotyczących pojedynczych kategorii zawartych w temacie dysertacji (oraz subkategorii w nich się zawierających) należy podkreślić, że Doktorantka, bazując na dostępnych źródłach polsko- i angielskojęzycznych, w sposób interdyscyplinarny, nowatorski i precyzyjny zaprezentowała założenia teoretyczne, tworząc tym samym dobre podstawy projektu empirycznego i uzupełniając dotychczas nieznaną w literaturze pedeutologicznej konteksty definicyjne oraz badawcze.

Założenia teoretyczne realizowanego projektu naukowo-badawczego Doktorantka zawarła w trzech rozdziałach. Rozdział I został zatytułowany *Charakterystyka pracy zawodowej nauczyciela*. Składa się na niego pięć komplementarnych, logicznie powiązanych podrozdziałów. Doktorantka charakteryzuje w nim zawód nauczyciela (*Zawód nauczyciela- analiza pojęcia*) ukazując jego specyfikę i różnorodne konteksty pracy (społeczne, prawne, emocjonalne i in.). Następnie koncentruje się na *Osobowości nauczyciela*, jego kompetencjach (*Kompetencje zawodowe nauczyciela*). Te dwa konteksty są wartościowym wprowadzeniem w zrozumienie dynamiki funkcjonowania w zawodzie nauczycieli uwikłanych w przemiany społeczno-kulturowe, technologiczne, cywilizacyjne widoczne w zadaniach, jakie stają przed współczesną edukacją i odpowiedzialnymi za jej bieg nauczycielami (*Nauczyciel wobec współczesnych wyzwań edukacyjnych*). Z tymi ostatnimi aspektami szczególnie łączy się rozwój zawodowy i osobisty nauczyciela możliwy poprzez doskonalenie zawodowe, samodoskonalenie i samorozwój (*Rozwój i doskonalenie zawodowe nauczycieli*). Kategoria rozwoju i doskonalenia mimo, iż opisana w ostatnim podrozdziale ma swoje zakorzenienie w każdym poprzednim (bez opisywanych wcześniej kategorii nie można zrozumieć doskonalenia zawodowego i nie można go również bez tych kontekstów odczytywać i badać). Obecność kategorii w opisie niejako ewoluuje od ogółu do szczegółu. Zabieg ten prowadzi odbiorcę poprzez różne meandry zawodu i osoby nauczyciela, by zrozumieć uwarunkowania doskonalenia nauczycieli przez pryzmat różnych kontekstów jego osoby, jak i jego pracy zawodowej. W rozdziale tym - w przypadku przygotowywania pracy do druku - proponuję zmienić tytuł podrozdziału *Zawód nauczyciela- analiza pojęcia* na *Specyfika zawodowego*

funkcjonowania współczesnego nauczyciela. Ponadto w podrozdziale piątym s. 45-46 proponuję w przypadku przygotowywania pracy do druku uzupełnienie w zakresie stopni awansu zawodowego. Przedstawione przez Doktorantkę w pracy uległy modyfikacji (co myślę, że wystarczy wskazać w jednym zdaniu) we wrześniu 2022 roku. Fakt ten mógł umknąć Autorce wyłącznie dlatego, że rozdział ten opracowywała przed wskazaną zmianą, natomiast spójny jest ze stopniami awansu obowiązującymi podczas opracowania projektu metodologicznego i prowadzenia badań i ich opracowania.

W rozdziale II zatytułowanym *Teoretyczne podstawy kształtowania postaw nauczycieli wobec doskonalenia zawodowego* Doktorantka doprecyzowała i wskazała na wartość kategorii *postawa* w przyjętym projekcie badawczym oraz przedstawiła *Strukturę i cechy postaw*. W dalszej kolejności dokonała *Operacjonalizacji pojęcia „postawy wobec doskonalenia zawodowego”*, by następnie opisać *Mechanizm kształtowania postaw* oraz *Możliwości zmiany postaw*. Rozdział ten zbudowany jest z pięciu podrozdziałów ułożonych w logiczną ciągłość, stanowiących spójną strukturę. Doceniam w tej części pracy umiejętność formułowania własnych sądów i uzasadniania wyborów przyjętych ujęć teoretycznych, definicyjnych w odniesieniu do postaw nauczycieli wobec zawodowego doskonalenia.

Ostatni rozdział budujący założenia teoretyczne pracy (III) zatytułowany został *Podmiotowe uwarunkowania postaw*. Zgodnie z ujętą w tytule kategorią Doktorantka dokonuje opisu czynników decydujących o postawach nauczycieli wobec doskonalenia zawodowego. Wśród kluczowych wymienia i popiera merytoryczną argumentacją ich znaczenie dla doskonalenia, wyróżniając: samoocenę, otwartość na nowe doświadczenia, motywację osiągnięć i nadzieję na sukces (odpowiednio tytuły podrozdziałów: *Samoocena; Otwartość na nowe doświadczenia; Motywacja osiągnięć zawodowych; Nadzieja na sukces*). Szczególnie ważne z perspektywy rozwoju pedagogiki jest zaprezentowane w tym rozdziale teoretyczne opracowanie podmiotowych czynników decydujących o nastawianiu na doskonalenie oraz określające postawę do doskonalenia zawodowego (w tym rozwoju zawodowego, jak i rozwoju osobistego nauczycieli).

Część teoretyczna dysertacji jest dowodem na odczytanie Doktorantki oraz łatwość porządkowania wiedzy zgodnie z przyjętymi ramami teoretycznymi. Należy podkreślić, że interdyscyplinarne osadzenie teoretyczne zawiera relację z szerokiego wachlarza literatury, skoncentrowanej wokół kluczowych, wskazanych w tytule rozprawy kategorii, co w dalszej konsekwencji przyczyniło się do szczegółowego opracowania założeń metodologicznych własnego projektu badawczego.

Ocena projektu badań własnych

Analiza merytorycznych założeń podstaw metodologicznych projektu pozwala stwierdzić, że przygotowany jest on na bardzo dobrym poziomie, spełniając wszelkie kryteria dla projektu badawczego w tym zakresie. Doktorantka w prowadzonej narracji przekonuje o słuszności i wartości podjętego zagadnienia badawczego. Prawidłowo określa przedmiot i cel badań. Problem badawczy przyjął postać pytania: *Czy występują, a jeśli tak, to jakie zależności między postawami wobec doskonalenia zawodowego badanych nauczycieli a ich samooceną, otwartością na doświadczenia, motywacją osiągnięć zawodowych i nadzieją na sukces?* I został prawidłowo uszczegółowiony w trzech pytaniach. Jak słusznie podkreśla Doktorantka, „Zgodnie z przyjętymi zasadami w badaniach społecznych nie będą przyjmowane hipotezy robocze do problemów badawczych mających charakter diagnostyczny (problem badawczy pierwszy i drugi). Jedynie sformułowana zostanie hipoteza robocza w odniesieniu do problemu trzeciego” (s. 106). Hipoteza główna i szczegółowe hipotezy zostały sformułowane prawidłowo, podobnie jak zmienne zależne, niezależne, pośredniczące oraz wskaźniki. Doktorantka przedstawiła je w graficznym modelu, według którego analizowała zależności „między postawami nauczycieli wobec doskonalenia zawodowego (zmienne zależne) a ich wybranymi podmiotowymi korelatami: samooceną, otwartością na nowe doświadczenia, motywacją osiągnięć zawodowych oraz nadzieją na sukces. W analizach tych uwzględniła także czynniki demograficzno-społeczne (zmienne niezależne pośredniczące)” (s. 109).

Spójność założeń metodologicznych potwierdza również przyjęty typ badań (ilościowe). Doktorantka jako metodę zebrania materiału empirycznego wybrała sondaż diagnostyczny realizowany techniką ankietową. Wśród zastosowanych technik i narzędzi sondażu diagnostycznego były: Autorski Kwestionariusz Ankiety (AKA) do pomiaru postaw wobec doskonalenia zawodowego nauczycieli; Skala Samooceny Rosenberga (SWR) (Dzwonkowska i in., 2008); Otwartość na doświadczenia (stanowi jedną z pięciu skal Testu NEO FFI autorstwa P.T. Costy, R.R. McCrea (Zawadzki i in., 1998)); Kwestionariusz do Badania Motywacji Osiągnięć (modyfikacja kwestionariusza M. Widerszal-Bazyl (1979)); Kwestionariusz Nadziei na Sukces (Łaguna, Trzebiński, Zięba, 2005). Ponadto zastosowała technikę analizy statystycznej obejmującą elementy statystyki opisowej (procenty, średnie, mediany i odchylenia standardowe), jak i korelacyjnej (do wykrycia zależności pomiędzy analizowanymi zmiennymi zastosowano test Chi kwadrat; do sprawdzenia normalności rozkładu zmiennych w badanych grupach służył test normalności Shapiro-Wilka; do porównania trzech typów postaw wykorzystano test nieparametryczny Kruskala-Wallisa; do zweryfikowania zależności między badanymi zmiennymi stosowano także test r-Persona i R-

Spermeana). Doktorantka, oczywiście zgodnie z procedurą metodologiczną dokonała również charakterystyki terenu badań i badanych osób, a także opisała organizację i przebieg badań.

Relacja z badań oraz analiza i interpretacja wyników badań zostały zaprezentowane odpowiednio w rozdziałach V (*Postawy badanych nauczycieli wobec doskonalenia zawodowego*), VI (*Podmiotowe korelaty analizowanych postaw badanych nauczycieli*) i VII (*Zależności między postawami wobec doskonalenia zawodowego badanych nauczycieli a ich podmiotowymi korelatami – weryfikacja hipotez roboczych*).

Wyniki badań własnych Doktorantka zaprezentowała w układzie problemowym zgodnie z przyjętymi problemami badawczymi. Opisała (rozdział V) przekonania badanych nauczycieli dotyczące doskonalenia zawodowego, ich zadowolenie z możliwości doskonalenia zawodowego i zaangażowanie w nie, a także typy postaw nauczycieli wobec doskonalenia zawodowego. Następnie przedstawiła (rozdział VI) specyfikę podmiotowych korelatów postawy wobec doskonalenia zawodowego, a więc: samoocenę, otwartość na doświadczenia, motywację osiągnąć zawodowych i nadzieję na sukces. W ostatnim rozdziale empirycznym ukazała zależności pomiędzy postawą wobec doskonalenia zawodowego badanych nauczycieli a ich samooceną, otwartością na doświadczenia, motywacją osiągnąć zawodowych oraz nadzieją na sukces.

Rozdziały empiryczne (V, VI, VII) uważam za szczególnie ciekawe oraz ukazujące dojrzałość badawczą Doktorantki. To co dla wielu młodych badaczy stanowi trudność (szczególnie interpretacja w odniesieniu do istniejącego stanu wiedzy i badań) w dyskursie autorki ukazuje łatwość, biegłość w podejmowaniu dojrzałej dyskusji wyników badań, odwoływaniu się do dostępnych w literaturze i na ich kanwie formułowaniu ciekawych i ważnych dla projektowania badań w tym obszarze wniosków. Z danych uzyskanych w toku badań wynika, że

Warto wyeksponować kilka istotnych dla pedeutologii jako subdyscypliny badawczej, a także praktycznej kilka wniosków z badań Doktorantki. Otóż po przeprowadzeniu analizy komponentów postaw wobec doskonalenia zawodowego badanych nauczycieli i zastosowaniu procedur do stosowania klasyfikacji cech poprzez analizę skupień mgr Sławomira Laskowska wyłoniła trzy charakterystyczne typy tych postaw wobec doskonalenia zawodowego badanych nauczycieli: postawy zaangażowane, postawy bierne i postawy przeciętne. Jak ustaliła, występuje znaczne zróżnicowanie zmiennych je opisujących oraz wyraźna wewnętrzna zwartość postaw ogólnych wobec doskonalenia zawodowego. Wśród nauczycieli nieznacznie dominuje postawa bierna (35,2% ogółu badanych) (S.190). Wnioski te mają szczególne znaczenie dla procesu kształcenia do zawodu nauczyciela (kształtowanie motywacji

wewnętrznej, nastawienie na rozwój osobisty oraz zaangażowanie w projekt własnego rozwoju), szczególnie w organizacji tego procesu, jak i form kształcenia (np. tutoring rozwojowy, coaching, warsztaty rozwoju osobistego i in.)

Ponadto, z wyników badań zaprezentowanych przez Doktorantkę wynika, że „nauczyciele są w stopniu przeciętnym otwarci na doświadczenia, a więc wykazują się umiarkowaną elastycznością i kreatywnością i raczej ostrożnie poszukują bodźców, nowych wrażeń. Nie są zwolennikami radykalnych zmian i pełnej otwartości na różne sposoby myślenia i działania. W większości należą do osób tolerancyjnych, refleksyjnych, mających bogaty świat wewnętrzny. Bardziej otwarte na nowe doświadczenia są kobiety, niż mężczyźni. Wraz z wiekiem, stażem pracy i stopniem awansu zawodowego wzrasta otwartość nauczycieli na nowe doświadczenia. Bardziej otwarci na nowe nowości są nauczyciele pracujący w mieście niż na wsi. Wysoki poziom otwartości charakteryzuje czterech na dziesięciu badanych nauczycieli. Podobne wyniki uzyskali pedagodzy przejawiający przeciętny poziom otwartości. Natomiast częściej niż co czwarty badany nauczyciel to powściągliwy, zamknięty w sobie, mniej tolerancyjny konserwatysta obawiający się zmian i nowatorskich rozwiązań” (s.191). Te wyniki i wnioski z badań, podobnie jak wskazane powyżej, są szczególnie ważne dla praktyki kształcenia do zawodu nauczyciel, jak i przygotowania do samodoskonalenia, nastawienia na rozwój nauczyciela przez całe życie (nie tylko w wymiarze zawodowym, ale również osobistym).

Uważam, że część empiryczna to obszar problemowy niezwykle ciekawy i inspirujący zarówno do refleksji, jak i podjęcia dalszych eksploracji badawczych w zakresie tematyki podjętej przez Doktorantkę. Wnioski z badań i dyskusja zawarte w *Podsumowaniu*, są inspiracją do dalszych eksploracji, a także praktycznymi wskazaniem dla nauczycieli akademickich, decydentów oświatowych czy też dyrektorów szkół. Nastawienie na doskonaleni i rozwój jest bowiem warunkiem rozwoju uczniów i sensem edukacji przez całe życie.

W tej części pracy cenię dojrzałość projektu badawczego, rzetelność naukowego wyводу, przejrzystość struktury założeń metodologicznych, a także poprowadzoną w interesujący i poprawny pod względem metodologicznym zgodnie z założeniami paradygmatu ilościowego analizę i interpretację materiału badawczego. To zaś przesądza o sukcesie zrealizowanego przez mgr Sławomirę Laskowską projektu naukowo-badawczego.

Reasumując: Treści wiedzy i wyniki badań empirycznych zaprezentowane w pracy są spójne pod względem merytorycznym, co potwierdza umiejętność krytycznej analizy treści i prezentowania wiedzy oraz wyników badań, zgodnie z przyjętymi założeniami koncepcyjnymi.

Całość pracy jest dowodem na odczytanie Doktorantki oraz jej umiejętności syntezy i formułowania argumentów popierających wartość przywoływanych i omawianych kategorii. Ciekawy projekt badawczy, przejrzystość struktury założeń koncepcyjnych, a także poprowadzona w interesujący sposób analiza i interpretacja wyników badań, jak i wysnute wnioski, pozwalają na uznanie go za zrealizowany z zaangażowaniem i sukcesem. Wnioski z badań są ważnym wskazaniem co do dalszych badań oraz praktycznych aplikacji do procesu kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Konkluzja

Przedłożoną do recenzji pracę sytuuję w naukach społecznych, w tym w pedagogice, socjologii i psychologii. Oceniając rozprawę doktorską mgr Sławomiry Laskowskiej „*Podmiotowe korelaty postaw nauczycieli wobec doskonalenia zawodowego*” stwierdzam, że porusza ważną i aktualną problematykę lokowaną w na styku wymienionych powyżej dyscyplin. Jest dobrze osadzona w przyjętych przez Doktorantkę perspektywach teoretycznych i metodologicznych. Oceniana rozprawa potwierdza jej umiejętności w zakresie samodzielnego projektowania i prowadzenia badań naukowych. Spełnia warunki stawiane rozprawom doktorskim zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Wyrażając pozytywną opinię o wykonanej pracy, wnoszę o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

